

Vaasan hallinto-oikeus**Päätös**

Antopäivä
27.09.2022

Päätösnumero
22/0037/1

Diaarinumero
00338/18/5115
00347/18/5115
00348/18/5115
00349/18/5115

Päätös, johon on haettu muutosta

Itä-Suomen aluehallintovirasto 2.3.2018 nro 5/2018/1

Asia

Valitus ympäristölupa-asiassa

Muutoksenhakijat

1. Suomen luonnonsuojeluliiton Etelä-Savon piiri ry
2. Pelastetaan Savon Veet ry, Kyyveden osakaskunta ja Kyyveden kalastus-alue ja niiden asiakirjoista ilmenevät 291 asiakumppania, yhdessä
3. Reijo Halonen, Marja-Leena Hakala, Teuvo Halonen, Marjaana Halonen ja Kikka Kekki kiinteistöyhtymä Haloset & Hakala osakkaina, yhdessä
4. Mikkelin kaupungin Haukivuoren aluejohtokunta

Luvan hakija

Neova Oy (entinen Vapo Oy)

Asian aikaisempia vaiheita

Emostensuon turvetuotannolle on aiemmin haettu ympäristölupaa Ropolan-suon laajennusalueen (lohkot 12–14) nimellä noin 60 hehtaarin tuotantoalalle.

Itä-Suomen ympäristölupavirasto on päätöksellään 30.10.2009 nro 120/09/2 myöntänyt luvan lohkojen 12–14 turvetuotannolle (60 ha) niin, että alueen kuntoonpanoa ei saa tehdä samanaikaisesti Aveasuon kuntoonpanon kanssa.

Osoite
Korsholmanpuistikko 43
PL 204
65101 VAASA

Puhelin
02956 42611

Telekopio
02956 42760

Sähköposti
vaasa.hao@oikeus.fi

Vaasan hallinto-oikeus on päätöksellään 9.11.2011 nro 11/0500/3 kumonnut luvan Emostensuon osalta ja hylännyt hakemuksen siltä osin.

Korkeimman hallinto-oikeuden päätöksellä 17.9.2013 taltio 2949 Vaasan hallinto-oikeuden päätöksen lopputulosta ei ole muutettu.

Itä-Suomen ympäristölupavirasto on päätöksellään 30.10.2009 nro 121/09/2 myöntänyt luvan Aveasuon turvetuotannolle (62 ha). Vaasan hallinto-oikeus (päättös 9.11.2011 nro 11/0501/3) ja korkein hallinto-oikeus (17.9.2013 taltio 2950) ovat hylänneet päätöksestä tehdyt valitukset.

Muutoksenhaun kohteena oleva päätös

Aluehallintovirasto on, sikäli kuin päätöksestä on hallinto-oikeudessa kysymys, myöntänyt Vapo Oy:lle toistaiseksi voimassa olevan ympäristöluvan Emostensuon turvetuotantoon Mikkelin kaupungissa. Tuotantoalueen pinta-ala auma-alueineen on noin 48 hehtaaria.

Aluehallintovirasto on samalla päätöksellä määrännyt Aveasuon turvetuotannolle myönnetyn luvan raukeamaan. Aveasuolla ei ole aloitettu turvetuotantoa.

Aluehallintovirasto on Emostensuon turvetuotantoa varten myöntänyt luvan saajalle oikeuden turvetuotantoalueen kuivatusvesien johtamiseen noin 650 metrin matkalla tilojen Jokela (491-451-8-7), Häyriä (491-451-4-94), Häyriä (491-451-4-38), Koivikko (491-451-60-2) ja Junnonpelto II (491-451-4-65) kautta kulkevassa ojassa. Luvan saajan on huolehdittava uoman kunnossapidosta.

Kalastolle ja kalastukselle aiheutuvien vahinkojen osalta maksettavasta kalatalousmaksusta annetaan jäljempänä määräys. Toiminnasta ei ennalta arvioiden aiheudu vesistön pilaantumisesta johtuvaa korvattavaa vahinkoa.

Päätös sisältää lupamääräykset 1–15, joista 1–8 ja 14 kuuluvat seuraavasti:

Päästöt vesiin

1. Turvetuotantoalueen vedet on johdettava hakemuksen liitteenä 3 olevan tuotanto- ja vesienkäsittelysuunnitelman mukaisesti vesienkäsittelyrakenteiden jälkeen laskuojan kautta Heinolanjokeen.
2. Tuotantoalueen vedet on käsiteltävä hakemussuunnitelman mukaisesti ympäri vuotisesti sarkaojarakenteiden, laskeutusaltaan ja pintavalutuskentän avulla. Myös auma-alueiden vedet on johdettava pintavalutuskentälle.

Sarkaojien päissä on oltava lietsyvennys, lietteenpidätin ja päisteputket. Laskeutusaltaassa on oltava pintapuomi. Laskeutusaltaan ja pintavalutuskentän on oltava vähintään hakemuksen liitteessä 3 esitettyjen mitoitusohjeiden mukaisia. Rankkasateiden ja tulvahuippujen aikaiseen tilanteeseen on varauduttava siten, että pintavalutuskentän vesien käsittelykapasiteetti ei ylitä eikä ohijuoksuista tapahdu.

Ojitus- ja kaivutöitä ei saa tehdä 1.4.–15.5. välisenä aikana. Pintavalutuskenttä on rakennettava siten, että töiden haitalliset vaikutukset jäävät mahdollisimman vähäisiksi. Pintavalutuskenttää rakennettaessa ei saa tarpeettomasti vahingoittaa alueen kasvillisuutta. Oikovirtaukset on estettävä. Veden jakautumisesta tasaisesti koko pintavalutuskentälle on huolehdittava reikäputkilla tai jako-ojilla. Tarvittaessa niiden sijoitusta on muutettava ja tehtävä virtausohjaimia.

Auma-alueiden ja ojien välissä on oltava suojakaista, joka estää turpeen joutumisen ojiin.

Tuotantoalueen ulkopuoliset valumavedet on johdettava tuotantoalueen ja vesienkäsittelyrakenteiden ohitse eristysojissa, joissa on oltava lietesyvennykset. Eristysojia kaivettaessa on käytettävä kaivukatkoja ja vedet on johdettava pintavaluntana vesistöön.

3. Pintavalutuskentällä on tuotantovaiheessa saavutettava vuosikeskiarvona ilmaistuna vähintään seuraavat puhdistustehot tai enintään seuraavat lähtevän veden pitoisuudet:

	Puhdistusteho	Lähtevän veden pitoisuus
Kiintoaine	50 %	6 mg/l
Kokonaisfosfori	50 %	60 µg/l
Kokonaistyyppi	20 %	1 200 µg/l

Kuntoonpanovaiheessa puhdistusvaatimukset tulee saavuttaa tavoitteellisina.

Puhdistusteho lasketaan laskeutusaltaan jälkeen ennen pintavalutuskenttää ja sen jälkeen määritettyjen pitoisuuksien virtaamapainotteisista vuosikeskiarvoista häiriötilanteet mukaan lukien.

4. Jos pintavalutuskentällä ei tarkkailun perusteella saavuteta lupamääräyksessä 3 asetettuja puhdistustehovaatimuksia tai lähtevän veden enimmäispitoisuuksia, luvan saajan on välittömästi ryhdyttävä toimenpiteisiin vesienkäsittelyn parantamiseksi ja ilmoitettava tehtävistä toimenpiteistä kirjallisesti Etelä-Savon ELY-keskukselle ja Mikkelin kaupungin ympäristönsuojeluviranomaiselle. Jos lupamääräyksessä 3 asetettuja puhdistustehovaatimuksia tai lähtevän veden enimmäispitoisuuksia ei saavuteta seuraavanakaan vuonna, luvan saajan on toimitettava sitä seuraavan vuoden helmikuun loppuun mennessä aluehallintovirastolle vesienkäsittelyn tehostamista koskeva suunnitelma, jonka perusteella aluehallintovirasto voi muuttaa tai täsmentää lupaa ja lupamääräyksiä.

5. Vesienkäsittelyrakenteista on rakennettava ensin pintavalutuskenttä. Vesienkäsittelyrakenteet on toteutettava ja otettava käyttöön ennen sarkaojitusta ja suon pintakerroksen poistamista. Rakenteet on esitettävä ennen käyttöönottoa Etelä-Savon ELY-keskuksen hyväksyttäväksi ja annettava tiedoksi Mikkelin kaupungin ympäristönsuojeluviranomaiselle.

Vesienkäsittelyrakenteisiin saa ELY-keskuksen hyväksymällä tavalla tehdä sellaisia muutoksia, jotka eivät vähennä niiden tehoa.

6. Vesienkäsittelyrakenteet ja ojustot on pidettävä jatkuvasti toimintakunnossa ja niiden toimivuus on tarkastettava säännöllisesti.

Laskeutusallas, pumppausallas, sarkaojat ja lietesyvennykset sekä reuna- ja kokoojaojat on puhdistettava ainakin kerran vuodessa tuotantokauden päätyttyä ja aina muulloinkin tarpeen vaatiessa. Kivennäismaahan kaivetut ojat on tarkastettava ainakin kerran vuodessa ja puhdistettava tarvittaessa.

Laskeutusaltaasta, pumppausaltaasta, lietesyvennyksistä ja ojista poistettava liete on sijoitettava siten, ettei se pääse vesistöön.

Päästöt ilmaan ja melu

7. Tuotanto ja turpeen varastointi on tehtävä ja ajoitettava siten, että tuotantoalueelta leviää mahdollisimman vähän turvepölyä ympäristöön. Koneiden ja laitteiden on oltava mahdollisimman vähän turvepölyä aiheuttavia. Turveaumoja ei saa sijoittaa alle 500 metrin etäisyydelle asuinrakennuksista. Tuotantoalueen lohkon 1 ja lohkon 3 pohjoisreunoille on jätettävä tuotantosuunnitelman (Liite 3) mukaiset suojavyöhykkeet.

Alueella on oltava asianmukainen tuulen suunnan ja nopeuden osoittava kiinteästi asennettu ja rekisteröivä mittari.

Kuljetuksiin käytettävät ajoneuvot on kuormattava siten, ettei kuorma pölyä häiritsevästi.

8. Alueen kuntoonpanotyöt, turvetuotanto ja varastointi on järjestettävä siten, että niistä aiheutuu mahdollisimman vähän melua. Melutaso ei saa ylittää asuinrakennusten pihapiirissä 55 dB (LA_{eq}) klo 7–22 eikä 50 dB (LA_{eq}) klo 22–7. Loma-asuntojen pihapiirissä melutaso ei saa ylittää 45 dB (LA_{eq}) klo 7–22 eikä 40 dB (LA_{eq}) klo 22–7.

Kalatalousmaksu

14. Luvan saajan on maksettava vuosittain maaliskuun aikana 450 euroa kalatalousmaksua Pohjois-Savon ELY-keskukselle käytettäväksi vesistöön johdettavien päästöjen vaikutusalueen kalastolle ja kalastukselle aiheutuvan haitan ehkäisemiseen. Maksu voidaan suorittaa luvan saajan ja kalatalousviranomaisen niin sopiessa vaihtoehtoisesti myös joka toinen vuosi maksamalla kahden vuoden kalatalousmaksu yhtä aikaa (900 euroa).

Ensimmäinen maksu on maksettava kuukauden kuluessa kuntoonpanon aloittamisesta siltä vuodelta, jona kuntoonpano aloitetaan.

Kuntoonpanon aloittamisesta on ilmoitettava etukäteen Pohjois-Savon ELY-keskuksen kalatalousviranomaiselle.

Aluehallintoviraston päätöksen perusteluja

Natura-arvioinnin tarve, kaavoitus ja luonnonsuojelu

Emostensuon vesien purkureitille Heinolanjoki–Lonkarinjoki–Kyyvesi sijoittuu Kyyveden Natura-alue (FI0500176, SCI ja FI0500017, SPA) lähimmillään noin 600 metrin etäisyydelle Lonkarinjoen suualueesta.

Kyyveden Natura-alue on lintu- ja luontodirektiivien mukainen, pinta-alaltaan yli 7 100 hehtaarin laajuinen Natura-alue. Ympäristöministeriö on 30.6.2016 vahvistanut Puulan ja Kyyveden Natura-aluekokonaisuuden hoito- ja käyttösuunnitelman.

Kun otetaan huomioon Kyyveden Natura-alueen luontotyytit, joista alueellisesti vallitseva on ”humuspitoiset lammet ja järvet” (81 % pinta-alasta) sekä se, että alueen ensisijaisesti tärkeät luontotyytit sekä luontodirektiivin liitteen II laji (saukko) ja lintudirektiivin liitteen I lintulajisto, niin Emostensuon turvetuotannon päästöt eivät todennäköisesti merkittävästi heikennä Natura-alueen niitä luonnonarvoja, joiden suojelemiseksi alue on sisällytetty Natura-verkostoon, joten tehty Natura-vaikutusten tarveselvitys on riittävä eikä varsinainen Natura-arviointi ole tarpeen.

--

Turvetuotannon sijoittaminen (ympäristönsuojelulain 13 §)

Emostensuon hankealue muodostuu kahdesta vierekkäisestä suoalueesta (Emostensuo ja Syväsuu). Hakemussuunnitelman mukaan hankealueesta (tuotantopinta-ala 47,6 ha) on ojitettu kahdeksan hehtaaria (16,8 %) ja ojittamattomaa suota on 39,6 hehtaaria (83,2 %). Lisäksi pintavalutuskenttä (2,5 ha) sijoittuu ojittamattomalle alueelle. Suunnitellun turvetuotantoalueen ympäristön suot ovat pääosin ojitettuja.

Hakemukseen on liitetty vuonna 2008 tehdyt hankealueen kasvillisuus- ja linnustoseselvitykset, vuonna 2015 tehty Emostensuon direktiivilajiselvitys sekä erikseen Emostensuolle ja Syväsuolle laaditut luonnontilaisuusluokitukset (GTK 2015). Luonnontilaisuusluokituksessa GTK on määritellyt sekä Emostensuon että Syväsuon luonnontilaisuusluokkaan 1.

Hakija on katsonut, että edellä mainittujen selvitysten perusteella Emostensuo ja Syväsuu soveltuvat turvetuotannon sijoituspaikoiksi, koska molemmat ovat luonnontilaltaan ympäristönsuojelulain 13 §:n 4 momentissa tarkoitettuja suoalueita, jolloin säännöksen 1 momentti ei tule sovellettavaksi.

--

Emostensuon ja Syväsuon ojittamattomat ja ainakin keskeisiltä osin luonnontilansa merkittävältä osin säilyttäneet osat sijoittuvat suunnitellulle Emostensuon turvetuotantoalueelle. GTK:n luonnontilaisuusluokituksen perusteena ovat turvegeologisten suoaltaiden alkuperäiset kokonaispinta-alat ja niissä tapahtuneet maankäytölliset muutokset. Emostensuon osa-alueen kokonaispinta-ala on GTK:n tarkastelussa 182 hehtaaria, josta on ojitettu 164 hehtaaria. Vastaavasti Syväsuon kokonaispinta-ala on 96 hehtaaria, josta on ojitettu 78 hehtaaria.

Soiden luonnontilaluokituksessa GTK on pitänyt soita suotyypeiltään ombrotrofisina (karuina) ja luokitellut ne keidassoina luonnontilaluokkaan 1 (vesitalous muuttunut kauttaaltaan ja kasvillisuusmuutokset selviä).

Hakijan kannasta poiketen aluehallintovirasto pitää Emostensuon turvetuotannon sijoittumispaikan luonnonarvoja ja -olosuhteita sellaisina, että lupaharkinnassa on sovellettava ympäristönsuojelulain 13 §:n 1 momentin tarkoittamaa arviointia.

Emostensuon luonnonarvojen tarkastelussa pitää ottaa huomioon alkuperäisten laajojen suoaltaiden kokonaisuuttuman lisäksi Etelä-Savon suoluonnon yleinen korkea ojitusaste sekä erityisesti se, että hankealueesta pääosa on ojitattomaa. Keidassoilla vesitalous ja suokasvillisuuden luonne säilyvät laita-alueiden ojituksista huolimatta paremmin kuin aapasoilla, joiden ravinnetalous on riippuvainen ympäristön valumavesistä. Luonnonarvojen tarkastelussa on lisäksi otettava huomioon se, että Emostensuon ja Syväsuon osa-alueiden luonnontilaiset osat sijaitsevat lähellä toisiaan kapean kivennäismaa-alueen erottamana ja näin ne yhdessä muodostavat suoluonnon kannalta edustavamman kokonaisuuden kuin kaksi toisistaan etäällä sijaitsevaa ojitattomaa osa-aluetta.

Kasvillisuuskartoituksessa Emostensuon selvitysalue on määritelty luontotyyppiyhdistelmätasolla lähinnä vedenjakaja-alueen aapasuoksi. Suomen luontotyyppien uhanalaisuusarvioinnin (Raunio ym. 2008) mukaan Emostensuon hankealueen suotyypeistä isovarpurämeet ovat Etelä-Suomessa silmälläpidettäviä (NT), tupasvillarämeet silmälläpidettäviä (NT), lyhytkorsirämeet vaarantuneita (VU) ja ombrotrofiset lyhytkorsinevat silmälläpidettäviä (NT) luontotyyppiä.

Kun otetaan huomioon hankealueen ja sen ympäristön ojitusaste ja kasvillisuus selvityksen tiedot hankealueen osien vesitalouden ja alkuperäisen suoluonnon osittaisesta muuttumisesta, niin turvetuotannon sijoittamisesta ei aiheudu ympäristönsuojelulain 13 §:n 1 momentissa tarkoitettua valtakunnallisesti tai alueellisesti merkittävän luonnonarvon turmeltumista.

Vesistön tila, päästöjen vaikutukset ja vesienhoitosuunnitelma

--

Vastaanottavan vesistön tila ja käyttö

Emostensuon turvetuotantoalueen vedet johdetaan Heinolanjoen ja Lonkarinjoen kautta Kyyveteen. Heinolan- ja Lonkarinjokien tilaa ei ole luokiteltu Kymijoen-Suomenlahden vesienhoitoalueen vesienhoitosuunnitelmassa vuosiksi 2016–2021. Koko Heinolanjoen-Lonkarinjoen valuma-alue on jokisuussa 20,4 km², jolloin laskennallinen keskivirtaama on 210 litraa sekunnissa. Heinolanjoen valuma-alue on Emostensuon laskuojan yhtymäkohdassa 10,6 km² ja laskennallinen keskivirtaama 110 litraa sekunnissa. Keskiälvirtaamat ovat noin 10 % edellä mainituista keskivirtaamista.

Lonkarinjoen alaosan veden laadusta on 2000-luvulta tietoja vain kolmelta havaintokerralta, lisäksi 1980-luvulta on tietoja neljältä havaintokerralta. Veden laatu ei suppean aineiston perusteella ole muuttunut 1980-luvun ja 2000-luvun välillä. Lonkarinjoen vesi on ollut ravinteikasta, fosforipitoisuus on ollut noin 50 µg/l, humusvaikutteista ja tummaa. Heinolanjoesta on tietoja vain yhdeltä

näytekerralta vuodelta 1988.

Kyyveden osalta aluehallintovirasto on käyttänyt vesienhoitosuunnittelun perusteena käytettyjä tietoja (ympäristöhallinnon Hertta-tietokanta).

Kyyvesi (keskusallas) on tyypitelty vesienhoitosuunnittelussa suureksi humusjärveksi (Sh). Kyyveden ekologinen tila on laajaan aineistoon perustuen hyvä. Myös biologisten ja fysikaalis-kemiallisten tekijöiden mukaisessa luokituksessa Kyyveden keskusallas luokituu hyvään tilaan. Alusveden osittainen hapatteisuus on tilaa heikentävä piirre, mutta se ei johda luokituksen alenemiseen.

Vesienhoidon 2. suunnittelukaudella (2016–2021) Kyyveden keskusaltaan fysikaalis-kemiallisen tilan määrittely on tehty Asemanrannan (piste 092) ja Kyyveden selkäalueen (piste 84) tietojen perusteella niin, että laskentapainotus Asemanselän pisteellä on 60 % ja Kyyvesi 84 pisteellä 40 %.

Kyyveden ranta-alueilla ja lahdissa vesistön tila on selkävesiä huonompi, esimerkiksi Kyyveden Suovonselällä, joka on Kyyveden erillinen lahtialue, on vesienhoidon ensimmäisellä suunnittelukaudella asetettu 15 %:n vähentämistarve fosforipitoisuudessa ja noin 15 µg/l:n alenematarve a-klorofyllipitoisuudessa.

Lonkarinjoen veden laatu vaikuttaa jokisuun vesistön tilaan. Useissa muistutuksissa ja kalatalousviranomaisen lausunnossa on tuotu esiin Lonkarinjokisuun lähialueen merkitys kalojen kutualueena sekä virkistyskohteena yleisesti ja kesämökkirantoina. Käyttökelpoisuuden on ilmoitettu heikentyneen muun muassa vesistön näkösyvyyden alentumisen sekä liettymisen ja levähaittojen lisääntymisen seurauksena.

Puulan ja Kyyveden Natura-aluekokonaisuuden hoito- ja käyttösuunnitelman (Metsähallitus 2016) mukaan Puulan ja Kyyveden vesistökokonaisuus saari- ja rantametsien patikkapolkuineen (mm. Keronvuoren–Emäsalonniemen alue) on merkittävä lähivirkistyskohde alueen ja sen ympäristön vakituisille ja vapaa-ajan asukkaille sekä mökkeilijöille.

Päästöt ja niiden vaikutukset

Hakemukseen on liitetty selvitys, jossa tarkastellaan Emostensuon turvetuotantoalueen (47,6 ha) ympärivuotisesti pintavalutuksella käsiteltyjen vesien kuormitusta ja sen vaikutuksia alapuolisen vesistön pitoisuustasoihin. Kuormitustarkastelu on tehty kuntoonpanovaiheelle (1. ojitusvuosi ja sekä 2. ja seuraavat kuntoonpanovuodet erikseen) ja tuotantovaiheelle. Kokonaiskuormituksen (brutto) lisäksi on eritelty se turvetuotannon päästöistä aiheutuva lisäkuormitus (netto), joka yhdessä alueen aikaisemman maankäytön mukaisten päästöjen kanssa muodostaa edellä mainitun kokonaiskuormituksen (brutto).

Alapuolisen vesistön tilan ja käyttökelpoisuuden kannalta merkityksellisimpiä tekijöitä ovat kiintoaine- ja fosforikuormitus.

Emostensuon turvetuotannon päästöt nostaisivat pitoisuustasoja (kiintoaine, fosfori ja typpi) heti purkuojan alapuolella Heinolanjoessa sen pienestä virtaa-

masta johtuen vuosikeskiarvoina 10–14 %. Muutos on keskimääräistä suurempi kesäaikana, jolloin fosforipitoisuuden arvioidaan nousevan kuntoonpanon ensimmäisenä vuonna Heinolanjoessa 14 µg/l ja Lonkarinjoen suulla 7,5 µg/l. Tuotantovaiheessa fosforin pitoisuuslisäys olisi kesäaikana Heinolanjoessa 4,4 µg/l ja Lonkarinjoen suulla 2,3 µg/l. Kiintoainepitoisuuden nousu jäisi

Heinolanjoessa kesäaikanakin alle yhteen milligrammaan litrassa ja alempana vesistössä selvästi tätä pienemmäksi.

Emostensuon vesienkäsittelymenetelmänä on luonnontilaiselle suoalueelle rakennettu, ympärivuotisessa käytössä oleva pintavalutuskenttä, johon vedet pumpataan laskeutusallaskäsittelyn jälkeen laskeutusaltaasta erillään olevasta pumppausaltaasta. Pintavalutuskentän pinta-ala on 2,5 ha, joka on 5,25 % sen valuma-alueesta (47,6 ha). Vesienkäsittelymenetelmä on parhaan käyttökelpoisen tekniikan mukainen.

Turvetuotantoalueen päästöille on asetettu sekä pitoisuusrajat että tehovaatimukset ravinteiden (fosfori ja typpi) ja kiintoaineen osalta. Annetut päästömääräykset sekä pintavalutuskentän luonnontila ja sitä edeltävät puhdistusrakenteet (laskeutusallas ja pumppausallas) varmistavat puhdistusmenetelmän toimivuutta myös normaaleista sääoloista poikkeavissa tilanteissa.

Turvetuotantoalueen kiintoaine- ja ravinnepäästöillä ei ennalta arvioiden ole heikentävää vaikutusta Lonkarinjoen suualueen vesistön virkistyskäyttöön tai kalataloudelliseen merkitykseen (kutualue) eikä laajemminkaan Kyyveden Asemaselän ranta-alueiden käyttökelpoisuuteen vesien virkistyskäyttöön tai kalatalouteen.

Luvan myöntämisen edellytykset

--

Luparatkaisussa ja lupamääräyksissä on otettu huomioon Kymijoen-Suomenlahden vesienhoitoalueen vesienhoitosuunnitelmassa vuoteen 2021 asetettujen vesistön tilatavoitteiden saavuttaminen ja säilyttäminen. Kun otetaan huomioon toiminnasta aiheutuvan kuormituksen suuruus, tuotantoalueen vesien purkureitin pituus ja vesistön tila, luvan mukainen toiminta ei vaaranna vesienhoidon tavoitteiden toteutumista.

--

Lupamääräysten perusteluja

Vesistöön joutuvien päästöjen rajoittamiseksi määrätään käytettäväksi parasta käyttökelpoista tekniikkaa ja käytäntöä, minkä vuoksi ovat tarpeen määräykset 1–6.

Lupamääräyksessä 3 vesienkäsittelyrakenteelle on annettu puhdistustehovaatimus ja vaihtoehtoisesti lähtevän veden enimmäispitoisuudet. Lähtevän veden enimmäispitoisuuksia määrättäessä on otettu huomioon alapuolisen vesistön vedenlaatu sekä yleinen pintavalutuskentillä saavutettu puhdistusteho ja lähtevän veden pitoisuudet.

Vesienkäsittelymenetelmän toimivuuteen liittyy epävarmuustekijöitä. Tämän vuoksi lupamääräyksellä 4 varmistetaan, että jos asetettuja puhdistustehon

raja-arvoja ei saavuteta tai enimmäispitoisuusrajat ylittyvät, tulee vesienkäsittelyä tehostaa.

Altaat ja muut vesienkäsittelyrakenteet on määrätty mitoitettavaksi siten, että kaikki kuivatusvedet voidaan johtaa laskeutusaltaan kautta myös suurten virtaamien aikana.

Pölypäästöjen ja melun sekä niistä aiheutuvien haittojen vähentämiseksi annetaan lupamääräykset 7 ja 8. Lähin asutus on alle 600 metrin etäisyydellä toiminta-alueesta. Toiminnasta voi joissakin olosuhteissa aiheutua asutukselle melu- ja pölyhaittaa. Pölyhaitan estämiseksi on tarpeen määrätä vähimmäisetäisyydestä aumojen sijoittamisessa suhteessa asutukseen. Asumiseen käytettyjen alueiden melutasolle annetaan enimmäisarvot, jotka vastaavat valtioneuvoston päätöksen (993/1992) melutason ohjearvoja.

--

Lupamääräys 14 on tarpeen kalataloudelle aiheutuvien haittojen estämiseksi. Kalatalousmaksun suuruutta määrättäessä on otettu huomioon turvetuotannosta aiheutuvien päästöjen suuruus ja vesistön kalataloudellinen arvo.

--

Vaatimukset hallinto-oikeudessa

1. *Suomen luonnonsuojeluliiton Etelä-Savon piiri ry* on vaatinut, että aluehallintoviraston päätös kumotaan siltä osin kuin siinä on myönnetty ympäristölupa Emostensuon turvetuotannolle.

Perusteluinaan muutoksenhakija on muun ohella esittänyt, että ympäristölupaa ei voida Emostensuon turvetuotannolle myöntää ympäristönsuojelulain 49 §:n 1 momentin 2 ja 4 kohdat huomioon ottaen. Lupahakemuksen hakemusasiakirjojen mukaan Emostensuon kuormitus alapuoliseen vesistöön olisi kunnostusvaiheessa kiintoaineen osalta lähes kymmenkertainen ja orgaanisen aineksen osalta kolminkertainen nykytilanteeseen verrattuna. Pitkään jatkuvassa tuotantovaiheessa kuormitus olisi kiintoaineen osalta vielä noin viisinkertainen nykytilanteeseen verrattuna. Etenkin kevään sulamisvesien ja rankkasateiden seurauksena Heinolanjoen hidasvirtaamaisiin osiin kertyvä kiintoaines ajautuisi Lonkarinjoen kautta Kyyveden matalaan Jokilahteen. Tästä aiheutuisi ympäristön yleisen viihtyisyyden vähentymistä ja ympäristön yleiseen virkistyskäyttöön soveltuvuuden vähentymistä. Jokilahden rannalla on kahdeksan rakennettua kiinteistöä.

Lupapäätöksessä on luonnonarvojen turmeltumisriskin arvioinnissa käytetty virheellisesti perusteena koko Emostensuon ja Syväsuon geologisten suoaltaiden luonnontilaa, kun lupaharkinnassa tulee rajoittua itse turvetuotantoon haetun alueen luonnontilaisuuden arviointiin. Geologisen tutkimuskeskuksen kannottoon perustuen molemmat suoaltaat on lupahakemuksessa luokiteltu kuuluviksi luonnontilaisuusluokkaan 1. Todellisuudessa turvetuotantoon haetusta Emostensuon tuotantoalueesta (47,6 hehtaaria) vain noin kahdeksan hehtaaria on ojitettua ja loput 39,6 hehtaaria eli 83 prosenttia on ojitamattomaa tai vain reunoiltaan ojitettua suota. Matka Syväsuon keskiosasta ojitettujen alueiden laitaan on 250 metriä.

Kasvillisuusselvityksen kartan mukaan ojitamattomien alueiden kasvillisuus

on pääosin luonnontilassa, joten luonnontilaisia alueita ympäröivät ojitukset eivät ole vaikuttaneet ojittamattomien alueiden kasvillisuuteen muutoin kuin kapealti reuna-alueiden osalta. Alueella esiintyy Etelä-Suomessa vaarantunutta lyhytkorsirämettä, mutta tietoja pinta-alasta ei ole esitetty. GTK:n selvityksen mukaan Mikkelin seudun soista on ojitettu 82 prosenttia, joten pienetkin luonnontilaiset suoalueet ovat arvokkaita, sillä ne voivat muodostaa turvapaikkoja muualta kadonneelle suolajistolle. Näin ollen Emostensuo ei luonnontilaltaan kuulu luokkaan 1 vaan luokkaan 3.

Emostensuon turvetuotannon sijoittumispaikan luonnonarvoja ja -olosuhteita on pidettävä sellaisina, että lupaharkinnassa on sovellettava ympäristönsuojelulain 13 §:n 1 momentin tarkoittamaa arviointia. Lähes kokonaan ojittamattoman suo-osan ja erityisesti Etelä-Suomessa vaarantuneen lyhytkorsirämeen ottaminen turvetuotantoon aiheuttaisi ympäristönsuojelulain 13 §:n 1 momentissa tarkoitettua alueellisesti merkittävän luonnonarvon turmeltumista. Turvetuotannon sijoittaminen Emostensuolle myös vaarantaisi ympäristönsuojelulain 13 §:n 2 momentin vastaisesti lyhytkorsirämeen luonnonarvojen säilymistä Etelä-Savossa, jossa valtaosa tämän tyyppin suopinta-alasta on jo ojitettu.

Ympäristönsuojelulain 13 §:n 4 momentin ja ympäristönsuojeluasetuksen 44 §:n säännöksiä ei Emostensuon osalta voida soveltaa.

Alueelta tehdyssä linnustonselvityksessä on käytetty linjalaskentaa, joka on tähän tarkoitukseen väärä menetelmä. Linjalaskenta on tarkoitettu linnuston pitkän aikavälin muutosten seurantaan. Turvetuotantoalueiden linnuston selvittämiseksi tulee käyttää kartoituslaskentaa. Linjalaskentakin on tehty vain kerran ja se jo kymmenen vuotta vanha. Alueelta tulisi tehdä myös perhosselvitys. Alueella tehdyt luontoselvitykset ovat puutteellisia, joten lupaharkinta on tehty puutteellisin tiedoin.

Turvetuotantoa ei tule sijoittaa alueelle, jossa tiedetään olevan sulfidipitoista maaperää. Riski sille, että sulfidipitoinen aines pääsee joko kunnostusojituksen tai itse turpeen noston yhteydessä hapettuessaan muodostamaan voimakkaan hapanta vettä ja aiheuttamaan alapuolisessa vesistössä kalakuolemia on todellinen. Emostensuolta mahdollisesti tulevat happamat valumavedet aiheuttaisivat merkittävää pilaantumisen vaaraa Lonkarinjokisuun lähialueella niin kalataloudelle kuin vesistön virkistyskäytöllekin.

2. Pelastetaan Savon Veet ry vesienhoitoyhdistys, Kyyveden osakaskunta ja Kyyveden kalastusalue asiakumppaneineen ovat vaatineet, että aluehallintoviraston päätös kumotaan siltä osin kuin siinä on myönnetty ympäristölupa Emostensuon turvetuotannolle.

Toissijaisesti muutoksenhakijat ovat vaatineet seuraavaa:

- Hanke on arvioitava ympäristövaikutusten arviointimenettelyssä (YVA).
- Kuivatusvesien pH:lle on määrättävä raja-arvo.
- Heinolanjoen ja Lonkarinjoen tila ja kunto on selvitettävä ja niille on määritettävä vesipuitedirektiivin mukaiset tilatavoitteet.
- Lonkarinjoen varrella olevien neljän ympärivuotisessa käytössä olevan talon talousveden käyttö ja tarpeet on selvitettävä ja turvattava.
- Haitallisista aineista ja alhaisen pH:n riskeistä on tehtävä erillinen selvitys.

- Vuoksen valuma-alueella olevan lohkon vedet on määrättävä johdettaviksi Vuoksen vesistön suuntaan.

Perusteluinaan muutoksenhakijat ovat muun ohella esittäneet, että Kyyvesi on ollut Etelä-Savon elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen projektijärvenä vuodesta 2009. Tämä on tuonut runsaasti uutta tietoa järven nykytilasta. Myös vesienhoidollisia toimia on toteutettu: suunnatulla hoitokalastuksella on poistettu pientä särkeä, salakkaa sekä pientä ahventa. Samalla on saatu tilaa kuhalle, isolle ahvenelle, siialle ja muikulle. Hoitokalastuksella on myös saatu myönteistä vaikutusta negatiiviseen fosforitaseeseen.

Järven ekologian muutospainet tulevat muun muassa ilmaston muuttumisen ja nykyisten päästöjen kautta. Pitkä sula aika vuosittain voimistaa eroosiota ja sitä kautta ravinnekuormituksen ja haitallisten aineiden huuhtoutumista vesistöön. Tärkeänä sopeutumiskeinona pidetään pistekuormituksen vähentämistä. Tämä tarkoittaa muun muassa ehdotonta kieltoa turvetuotantohankkeille kymmeniksi vuosiksi. Ei voida ajatella, että Kyyveden asemanselälle ja pääaltaalle purkautuisi turvetuotannon jätevettä, jonka fosfori- ja/tai typpipitoisuus ylittää vesistön nykyisen pitoisuuden tai happea kuluttavaa humusta, joka entisestään heikentäisi happivajeesta kärsivän pääaltaan tilannetta.

Kyyvesi on hyvin matala järvi. Sen vesitilavuus on suhteellisen pieni. Kova tuuli sekoittaa järven vettä pohjaa myöten. Tämä aiheuttaa kiintoaineen leviämisen ympäri järveä. Matala Kyyvesi on altis umpeenkasvulle. Matalat, osin heinittyneet lahtialueet keräävät humusta ja muuttuvat hiljalleen luhdaksi.

Kyyveden itäranta, noin 15 kilometriä, on oivaa siian ja muikun potentiaalista kutualuetta. Mikäli sen päälle laskeutuu turveliejua tai mutaa, kutumahdollisuus vaarantuu ja estyy.

Kyyveden pintaveden ekologinen tila on hyvä pääaltaalla. Pääaltaan syvänteissä on kuitenkin havaittavissa selkeää hapenpuutetta eli happea kuluttavaa ainesta kuten humusta on liikaa. Viime vuosien leväsiintymiset viittaavat negatiiviseen rehevöitymiskehitykseen.

Haasteellisia alueita ovat muun muassa Koiraselkä-Leveäjoki, jossa kalabio-massa on romahtanut (=kalakuolema), Nykälän joen suunta eli pääaltaalta länsi-luoteeseen sekä Suovunselän-Hirviselän alue pohjoisessa.

Kesän 2017 kalojen elohopeakartoitukset pudottavat järven kemiallisen luokan hyvää heikommaksi.

Hakijan esittämät väitteet Kyyveden tilatavoitteiden saavuttamisesta eivät pidä paikkaansa. Tilatavoitteiden saavuttaminen ja ekologinen hyvä tila jollakin alueella on kaksi eri asiaa.

Haukivuoren asemansseudulla on asutusta runsaasti. Lonkarinjoen luusuusta noin 5 kilometrin matkalla on noin 300 rantakiinteistöä. Pääosa kiinteistöistä on vapaa-ajan asuntoja, joista huomattavassa osassa talousveden käyttö perustuu Kyyveden järviveteen.

Laajan Natura-alueen pohjoisraja on lähellä Lonkarinjoen luusuaa. Vaikutuksena Natura-alueeseen olisi muun muassa hapettomien alueiden lisääntyminen,

riski kalojen elohopean lisääntymisestä, kalaston muutokset, kutualueiden sekä rantojen suojelualueiden peittyminen mutaan ja liejuun.

Hakija ei ole esittänyt arviota purkuvesien aiheuttamista muutoksista Lonkarinjoen suun ympäristössä, vaikka riski on suurin juuri tällä lähialueella.

Hakijan kuvaus Heinolanjoesta ja Lonkarinjoesta on puutteellinen. Muun muassa rumpuputkien läpimitat ovat riittämättömät ja siltojen mitoitusta ei ole pohdittu. Turvetuotanto muuttaa veden valunnan huippuhetkiä ratkaisevasti. Vuoksen vesistöön kuuluva alue puolestaan lisää veden kokonaismäärää. Valunnan huippu on keväisin. Se kestää vain muutamia päiviä, koska turvesuon ojastolla tavoitellaan nopeaa kuivumista. Noin 25 metrin pudotuskorkeus lisää Heinolanjoen eroosiota merkittävästi. Nykytilanteessa valuntaa tapahtuu hitaasti pitkin vuotta ja eroosioilmiötä ei esiinny merkittävästi.

Lonkarinjoki mutkittelee Saksalanharjun ainutlaatuisen drumliiniharjun pohjoisreunaa kohti länttä. Joessa on metsälain 10 §:n mukainen kohde. Joen vesi tulvii joka kevät vanhalle pellolle, jossa kasvaa tervaleppiä. Lonkarinlammessa ja –joessa esiintyvät muun muassa koskikara ja saukko. Mikäli turvetuotannon vedet laskevat jo nykyisin tulvivaan Lonkarinjokeen esimerkiksi kevätpulssin aikana, joen sillat ja rummut ovat vaarassa tukkeutua. Näin ollen vahinkoa aiheutetaan ainutlaatuiselle maisemalle, silloille ja alueen teille.

Hankealueella on hakijan ilmoituksen mukaan sulfidipitoinen kivennäismaa, joka voi aiheuttaa merkittävää pH:n laskua ja sen seurauksena kalakuolemia. Hakijan näkökulmasta tämä on ennakoitu riski, johon tulee varautua poikkeustilannetta varten tehdyllä suunnitelmalla. Kyseessä olevaa suunnitelmaa ei ole esitetty haitankärsijöille.

DI Jaakko Koppisen laskelmien mukaan Kyyveden tilatavoite määrittää purkuvesille alla olevat rajat:

	Kyyveden tilatavoite	Hakijan esitys
Kiintoaine	3,5 mg/l	6 mg/l
KokN	600 µg/l	2100 µg/l
KokP	25 µg/l	70 µg/l
COD _{Mn}	20 mg/l	..

Tässä tapauksessa Koppisen esittämät tilatavoitteet eivät ole riittävät, koska ympäristöojien kuorma ei näy päästörajojen mittauksissa. Myöskään Heinolanjoen lisääntyvä eroosio ei näy päästöjen mittauksessa. Vuoksen vesistön puolella olevan lohkon päästöt puolestaan lisäävät kuormaa. Vaikka hakijan päästöt olisivat tasan nolla kaikilta osin, kokonaispäästöt ylittäisivät tilatavoitteet.

Emostensuon itäinen lohko sijaitsee Vuoksen vesistön puolella. Etäisyyttä hakijan ilmoituksen mukaan Ropolansuon ojaan on vain 280 metriä. Mikäli Vuoksen puolella olevan lohkon vesien valunta ohjataan Ropolansuon ojaan, puolittuu Kyyveden tuleva kuorma. Kyyveden korkeus merenpinnasta on 100,6 metriä ja vastaavasti Emostensuon korkeus on noin 125 metriä. Korkeuseron tuoma voima vedelle aiheuttaa keväisin ja runsaiden sateiden aikana Heinolanjoen uomassa eroosiota. Tämä lisää entisestään kiintoaineen kulkeutumista Lonkarinjoen luusuaan. Tätä kiintoaineen määrää ei ole huomioitu esitetyissä laskelmissa eikä hankkeen riskien arvioinneissa.

Mikäli Kyyveden päältäan humuskuormaa kasvatetaan voi se johtaa elohopeapitoisuuksien nousuun Kyyveden päältäalla. Yksittäisten kalojen pitoisuudet saattavat ylittää 0,5 mg/kg. Tällöin Kyyveden päältäalle muodostuu Koiraselän kaltainen riskitilanne, jossa tietty prosentti kaloista ylittää niin sanotun syömäkelpoisuusrajan.

Kyyveden ahventen elohopeapitoisuus on Etelä-Savon elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen tekemän selvityksen mukaan 0,22 mg/kg (2012–2014). Kyyveden kalastusalue tutkitutti kesällä 2017 Kyyveden päältäan ahvenia SYKE:n Oulun laboratoriossa ja Nablabsin laboratoriossa Jyväskylässä. Päältäan osalta ahventen elohopean keskiarvoksi tuli 0,24 mg/kg. Koska Kyyvesi on humuksinen järvi ja koska elohopean määrä ylittää 0,22 mg/kg, järven kemiallinen luokka on hyvää heikompi.

Kyyveden Koiraselällä ahvenista on löydetty elohopeaa 0,41 mg/kg kahdessa erillisesti tehdyssä ja toisistaan riippumattomassa selvityksessä. Merkittävässä osassa (36 %) ahvenia elohopeaa on ollut $\geq 0,5$ mg/kg eli niin sanottu syömäkelpoisuusraja on ylittynyt. Koiraselän tutkimusahvenet ovat olleet kookkaampia kuin päältäan ahvenet.

Emostensuo on alueella ainut koskematon, lähes ojitamaton luonnonvarainen suo. Nyt lupaharkinnan kohteena oleva 47,6 ha tuotantoala käsittää GTK:n arvioimasta turvemuodostumasta osan, joka on keskeisiltä osin vesiolosuhteiltaan pääosin luonnontilainen.

Etelä-Savossa suurin osa turvealtaista on ainakin reunaosiltaan ojitusten seurauksena vesitaloudeltaan muuttuneita ja pienetkin luonnontilaisen suon esiintymät ovat suoluonnon suojelulle merkittäviä. Tätä voidaan pitää olosuhteena, joka määrittää paikallisesti ympäristönsuojeluasetuksen 44 §:n tulkintatapaa.

3. *Reijo Halonen asiakumppaneineen* on vaatinut, että aluehallintoviraston päätös kumotaan siltä osin kuin siinä on myönnetty ympäristölupa Emosten suon turvetuotantoon.

Perusteluinaan muutoksenhakijat ovat muun muassa esittäneet, että Emosten suo on tällä alueella ainut koskematon, lähes ojitamaton luonnonvarainen suo. Jos se otetaan turvetuotantoon, alueen ennallistaminen ei ole mahdollista.

Vahinkoarvio ja puhdistussuunnitelma vesien johtamiseksi Kyyveteen on riittämätön. Hanke aiheuttaisi huomattavia vahingollisia muutoksia ympäristön luonnonsuhteissa sekä vesistöissä ja niiden toiminnassa ja huonontaisi alueen ranta-asutusoloja. Haukivuorella sijaitsee jo ennestään lähes yksinomaan turvetuotannon kuivatusvesien johtamisen seurauksena pilattuja vesialueita, kuten Kangasjärvi sekä Kyyveteen yhteydessä oleva Suovonselkä. Vapo Oy:n arvion mukaan tuotantovaiheessa vesistökuormitus olisi moninkertainen nykyiseen verrattuna ja vuosia kestävässä kuntoonpanovaiheessa vielä merkittävästi tuotantovaihetta suurempi.

Kuivatusvesille suunnitellut ojat, joista puhutaan Heinolanjokena ja Lonkarinjokena, eivät nykyiselläänkään pysty tulvimatta johtamaan niiden läpi laskevaa vesimäärää puhumattakaan tilanteesta, jossa turvetuotannon vedet johdettaisiin

edellä mainittuihin jokiin. Heinolanjoki virtaa muutoksenhakijoiden omistamista Häyrylän ja Jokelan tiloista alkaen muokkaamattomana ja luonnontilaisena. Metsälaissakin edellytetään metsähakkuita tehtäessä jättämään joen varteen 10 metrin suojavyöhyke joen monimuotoisuuden säilyttämiseksi.

Kyyvesi, joka on maakuntakaavassa merkitty Natura 2000-verkoston kuuluvaksi kohteeksi, on myös muutoksenhakijoiden virkistys- ja kalastuskäytössä. Muutoksenhakijat eivät hyväksy turvetuotannon vesien johtamista maidensa kautta Kyyvedeen, jota kuormittavat päästöt vaikuttaisivat kalatalouteen ja heikentäisivät järven virkistyskäyttömahdollisuuksia. Hanke aiheuttaa ympäristönsuojelulain 49 §:n 1 momentin kohdassa 2 tarkoitettua merkittävää ympäristön pilaantumisen tai sen vaaran.

4. *Haukivuoren aluejohtokunta* on vaatinut, että aluehallintoviraston päätös kumotaan siltä osin kuin siinä on myönnetty ympäristölupa Emostensuon turvetuotantoon.

Perusteluinaan muutoksenhakija on muun ohella esittänyt, että aluejohtokunnan tavoite on, yhdessä kalastusalueen ja uuden Kyyveden osakaskunnan kanssa, lähteä siitä, että uusia turvelupia vesistöihin ei myönnetä ennen kuin pintaveden laatu on hyvä tai erinomainen. Huolta aiheuttaa muun muassa kalojen korkea elohopeataso, verkkojen ja pyydysten likaantuminen sekä humuspohjaisten vesien liman tarttuminen ihoon uimisen tai muun vesien kanssa tekemisen joutumisen yhteydessä.

Saksalanharjun ja Kirkonkylän alue kuuluu valtioneuvoston 5.1.1995 tekemän päätöksen nojalla valtakunnallisesti arvokkaihin maisemakohtiin ja maisemahoidon kehittämiskohteisiin. Suurin osa Kirkonkylästä on huomioitu valtakunnallisesti arvokkaana maisema-alueena. Tähän kuuluu myös koko Lonkarinjoki kantatien 72 alitettuaan aina Jokilahteen sekä kaikkine ympäristöineen. Kirkonkylän ja Saksalanharjun alue mainitaan myös uudessa Etelä-Savon 2. vaihemaakuntakaavassa kulttuuriympäristön ja maiseman vaalimisen kannalta valtakunnallisesti merkittävänä kohteena.

Järven pohjois- ja kaakkoisosan veden laatu poikkeaa runsaan humuspitoisuutensa ja ravinteikkuutensa osalta selvästi Kyyveden keskeisten osien veden laadusta. Sama koskee lännessä Nykälänjoen suuntaa ja Kuvasselän altaan reunoja.

Myös matalat lahtialueet poikkeavat vedenlaadultaan merkittävästi Kyyveden keskeisestä osasta ja niiden yleisluokitus on enintään tyydyttävä, mikä havaitaan muun muassa verkkojen nopeana likaantumisenä ja limoittumisena.

Lisääntyvä kiintoainekuormitus aiheuttaa kalojen kutupaikkoina toimivien rantojen ja purojen pohjien liettymistä ja veden samentumista. Muutosten seurauksena kalojen ravintona toimivan pohjaeläimistön määrä, lajisto ja kokorakenne muuttuvat haitallisesti. Nämä vaikutukset ovat selvimmät matalissa vesistöissä, kuten Kyyvedessä. Ravinnekuormitus aiheuttaa vesistöjen rehevöitymistä, mikä näkyy kasviplanktonin ja vesikasvien lisääntymisenä sekä kalaston rakenteen muutoksina.

Matala Kyyvesi on myös altis umpeenkasvulle. Matalat, osin heinittyneet lahtialueet keräävät humusta, joka muuttuu hiljalleen luhdaksi. Leväbiomassan ja

levien indikaattorilajien muutokset 1980-luvulla sekä myös 2000-luvulla havaitut levähaitat viittaavat hitaaseen rehevöitymiskehitykseen Kyyveden alueella. Sedimenttien laatu vaihtelee suuresti järven eri osissa ja syvyysvyöhykkeissä. Järven kehitys on negatiivinen: Kyyvesi liettyy ja mataloituu.

Edellä kuvatut vesistövaikutukset haittaavat vesistöjen virkistyskäyttöä, matkailua ja kalastusta.

Määrätietoinen hoitokalastus on aloitettu kalastusalueen ja osakaskuntien toimesta. Hoitokalastus on tuottanut tulosta. Kyyveden muikkukanta on elpynyt: saalista on saatu vuosina 2016 ja 2017. Kesän 2018 saaliin ennustetaan olevan entistä parempi.

Mökeillä ja vapaa-ajan asunnoilla järven veden käyttö pesuvedenä ja löylyvedenä vähenee. Veden laadun heikkeneminen alentaa mökkien hintoja.

Emostensuon muokkaaminen turvetuotantoalueeksi vaikuttaa myös alueiden luonnon hyödyntämiseen. Aiemmat käyttömuodot, kuten marjastus ja virkistyskäyttö, lakkaavat. Näiden vaikutusten lisäksi turvetuotannon melu- ja pölypäästöt sekä liikenteen lisääntyminen aiheuttavat kielteisiä vaikutuksia alueen eläimistöön ja kasvistoon sekä ympärillä asuviin ihmisiin.

Turvetuotannon vesistökuormituksella on vaikutuksia alapuolisen vesistön veden laatuun, luontotyyppeihin sekä eläin- ja kasvilajistoon. Erityisen herkkiä erilaisten turvetuotannon aiheuttamille vesistövaikutuksille ovat arvokkaat erityisiä luonnonarvoja sisältävät vesistöt (Kyyvesi: Natura-alueet ja luonnonsuojelualue 82 ha), kuten Kyyvesi.

Hakijan esitys ylittää selvästi DI Jaakko Koppisen laskelmien mukaiset Kyyveden tilatavoiterajat. Päästöt lisäävät Kyyvedelle tulevaa vesistökuormitusta ja heikentävät järven tilaa lisäten rehevöitymistä ja pohjan liettymistä.

Asian käsittely hallinto-oikeudessa

Etelä-Savon elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen ympäristö- ja luonnonvarat- vastuualue on ilmoittanut, että se ei anna lausuntoa asiassa.

Itä-Suomen aluehallintovirasto on ilmoittanut, että se ei anna lausuntoa valituksista.

Mikkelin seudun ympäristölautakunta on valitusten johdosta antamassaan vastineessa muun ohella todennut, että turvetuotannosta ja vesitalousjärjestelyyn liittyvästä ympärysmaiden kuivatustilan muutoksesta aiheutuvan lisäkuormituksen johtaminen Kyyveteen Haukivuoren taajaman edustalle vaikeuttaa vesienhoidon tavoitteiden toteutumista eikä Emostensuon tuotannolle haettua ympäristölupaa tule myöntää.

Ympäristölautakunta on ilmoittanut sijoittamispaikkaluvan perustelussa esitetyn ympäristönsuojelulain 13 §:n 1 momentin mukaisen harkinnan osalta yhtyvän Suomen luonnonsuojeluliiton Etelä-Savon piirin valituksessa esille tuotuun näkemykseen, että linnustoarvojen osalta lupaharkinnassa käytetyt luontoselvitykset ovat puutteelliset. Ympäristölautakunnan mukaan aluehallintovi-

raston päätös on ristiriidassa ympäristönsuojelulain 13 §:n ja ympäristönsuojeluasetuksen 44 §:n tarkoittaman suon luonnontilaisuutta koskevan arvioinnin kanssa eikä ole valtioneuvoston 30.8.2012 tekemän soiden ja turvemaiden kestävää ja vastuullista käyttöä ja suojelua koskevan periaatepäätöksen mukainen.

Pohjois-Savon elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen kalatalousviranomainen on valitusten johdosta antamassaan vastineessa todennut, että Kyyveden tuleva kokonaiskuormitus on melko suurta ja järven tilan parantamiseksi on jo jouduttu aloittamaan kunnostustyöt. Mitään kuormitusta aiheuttavaa toimintaa ei tulisi lisätä, ei myöskään turvetuotantoa ja kalatalousviranomainen on esittänyt ympäristöluvan epäämistä.

Mikkelin kaupungille ja Mikkelin kaupungin terveydensuojeluviranomaiselle on varattu tilaisuus vastineen antamiseen. Vastineita ei ole annettu.

Vapo Oy on antanut valitusten johdosta vastineen.

Haukivuoren aluejohtokunta on antanut vastaselityksen.

Reijo Halonen asiakumppaneineen on antanut vastaselityksen.

Pelastetaan Savon Veet ry asiakumppaneineen on antanut vastaselityksen.

Kyyveden osakaskunta on ilmoittanut yhtyvänsä Pelastetaan Savon Veet ry:n vastaselitykseen.

Suomen luonnonsuojeluliiton Etelä-Savon piiri ry:lle on varattu tilaisuus vastaselityksen antamiseen. Vastaselitystä ei ole annettu.

Jukka Ahtiainen on lähettänyt hallinto-oikeudelle materiaalia.

Hallinto-oikeuden ratkaisu

Hallinto-oikeus hylkää valitukset.

Perustelut

Sovelletut oikeusohjeet

Ympäristönsuojelulain 11 §:n 1 momentin mukaan ympäristön pilaantumisen vaaraa aiheuttava toiminta on mahdollisuuksien mukaan sijoitettava siten, että toiminnasta ei aiheudu pilaantumista tai sen vaaraa ja pilaantuminen voidaan ehkäistä.

Saman pykälän 2 momentin mukaan toiminnan sijoituspaikan soveltuvuutta arvioitaessa on otettava huomioon toiminnan:

- 1) luonne, kesto, ajankohta ja vaikutusten merkittävyys sekä pilaantumisen todennäköisyys ja onnettomuusriski;
- 2) vaikutusalueen herkkyys ympäristön pilaantumiselle;
- 3) merkitys elinympäristön terveellisyyden, ja viihtyisyyden kannalta;
- 4) sijoituspaikan ja vaikutusalueen nykyinen ja oikeusvaikutteisen kaavan osoittama käyttötarkoitus;
- 5) muut mahdolliset sijoituspaikat alueella.

Ympäristönsuojelulain 13 §:n 1 momentin mukaan turvetuotannon sijoittamisesta ei saa aiheutua valtakunnallisesti tai alueellisesti merkittävän luonnonarvon turmeltumista. Arvioitaessa luonnonarvon merkittävyyttä otetaan huomioon sijoituspaikalla esiintyvien suolajien ja -luontotyyppien uhanalaisuus sekä esiintymän merkittävyys ja laajuus sekä suon luonnontilaisuus. Luonnonarvon merkittävyyttä arvioitaessa voidaan vastaavasti ottaa huomioon sijoituspaikan merkitys sen ulkopuolella sijaitseville luonnonarvoille.

Pykälän 4 momentin mukaan turvetuotanto voidaan 1 momentin estämättä sijoittaa suolle, jonka luonnontila on ojituksen vuoksi merkittävästi muuttunut. Arvioitaessa suon luonnontilan muutosta otetaan huomioon ojituksesta aiheutuneet muutokset suon vesitaloudessa ja kasvillisuudessa. Merkittävästä luonnontilan muutoksesta säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

Ympäristönsuojelulain 48 §:n 2 momentin mukaan ympäristölupa on myönnettävä, jos toiminta täyttää ympäristönsuojelulain ja jätelain sekä niiden nojalla annettujen säännösten vaatimukset.

Ympäristönsuojelulain 49 §:n 1 momentin mukaan ympäristöluvassa myöntäminen edellyttää, ettei toiminnasta, asetettavat lupamääräykset ja toiminnan sijoituspaikka huomioon ottaen, aiheudu yksinään tai yhdessä muiden toimintojen kanssa kohdissa 1)-6) tarkoitettuja seurauksia. Säännöksen 2) kohdassa on edellytetty, ettei toiminnasta aiheudu merkittävää muuta 5 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettua seurausta tai sen vaaraa (ympäristön pilaantuminen).

Ympäristönsuojelulain 51 §:n 1 momentin mukaan ympäristöluvassa on 49 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettua pilaantumisen merkittävyyttä arvioitaessa otettava huomioon, mitä vesienhoidon ja merenhoidon järjestämisestä annetun lain mukaisessa vesienhoitosuunnitelmassa tai merenhoitosuunnitelmassa on esitetty toiminnan vaikutusalueen vesien ja meriympäristön tilaan ja käyttöön liittyvistä seikoista.

Ympäristönsuojelulain 52 §:n 1 momentin 1 ja 6 kohtien mukaan ympäristöluvassa on annettava tarpeelliset määräykset 1) päästöistä, päästöraja-arvoista, päästöjen ehkäisemisestä ja rajoittamisesta sekä päästöpaikan sijainnista ja 6) muista toimista, joilla ehkäistään tai vähennetään ympäristön pilaantumista tai sen vaaraa.

Saman pykälän 3 momentin mukaan lupamääräyksiä annettaessa on otettava huomioon toiminnan luonne, sen alueen ominaisuudet, jolla toiminnan vaikutus ilmenee, toiminnan vaikutus ympäristöön kokonaisuutena, ympäristön pilaantumisen ehkäisemiseksi tarkoitettujen toimien merkitys ympäristön kokonaisuuden kannalta sekä tekniset ja taloudelliset mahdollisuudet toteuttaa nämä toimet. Päästöraja-arvoa sekä päästöjen ehkäisemistä ja rajoittamista koskevien lupamääräysten tulee perustua parhaaseen käyttökelpoiseen tekniikkaan. Lupamääräyksissä ei kuitenkaan saa velvoittaa käyttämään vain tiettyä tekniikkaa.

Ympäristönsuojelulain 62 §:n 1 momentin mukaan ympäristöluvassa on annettava tarpeelliset määräykset päästöjen ja toiminnan tarkkailusta sekä toiminnan vaikutusten ja toiminnan lopettamisen jälkeisen ympäristön tilan tarkkailusta.

Ympäristönsuojelulain 68 §:n 1 momentin mukaan ympäristöluvassa voidaan myöntää oikeus jäteveden johtamiseen toisen maalla olevaan ojaan tai vesilain 1 luvun 3 §:n 1 momentin 6 kohdassa tarkoitettuun noroon, jos johtamisesta ei aiheudu kohtuutonta haittaa muille ja johtaminen on teknisesti ja taloudellisesti perusteltua. Jäteveden johtamiseen avo-ojassa tai norossa ei saa myöntää oikeutta, jos oja tai noro on tontin, rakennuspaikan, uimarannan tai muun vastaavan erityiseen käyttöön otetun alueen välittömässä läheisyydessä. Jätevettä johtavan velvollisuudesta pitää uoma kunnossa ja vastuusta jäteveden johtamisesta aiheutuvista kustannuksista säädetään 158 §:ssä.

Ympäristönsuojelulain 158 §:n 1 momentin mukaan, jos toisen alueella olevaan ojaan tai vesilain 1 luvun 3 §:n 1 momentin 6 kohdan mukaiseen noroon johdetaan jätevettä, jätevettä johtava on osaltaan velvollinen huolehtimaan jäteveden johtamiseen käytetyn ojan tai noron kunnossapidosta. Jätevettä johtavan on suoritettava uoman suurentamis-, kunnostamis- ja kunnossapitotyöt, jotka aiheutuvat jäteveden johtamisesta, sekä muutoinkin huolehdittava siitä, ettei jäteveden johtamisesta aiheudu kohtuullisin kustannuksin vältettävissä olevaa haittaa. Jätevettä johtavan on lisäksi pidettävä kunnossa toisen alueella oleva viemäriputki sekä jäteveden johtamista varten rakennetut muut putket ja rakenteet.

Valtioneuvoston ympäristönsuojelusta antaman asetuksen (ympäristönsuojelusetus) 44 §:n mukaan turvetuotanto voidaan ympäristönsuojelulain 13 §:n 4 momentin mukaan mainitun pykälän 1 momentin estämättä sijoittaa suolle, jonka luonnontila on ojituksen vuoksi merkittävästi muuttunut. Suon luonnontilan muutos on merkittävä, jos:

- 1) suon vesitalous on muuttunut peruuttamattomasti, suon vedenpinnan taso on alentunut kauttaaltaan ja suon kasvillisuus on muuttunut kauttaaltaan;
- 2) suon vesitalous on muuttunut kauttaaltaan, vedenpinnan taso suolla on alentunut kauttaaltaan ja muutokset suon kasvillisuudessa ovat selviä; tai
- 3) suolla on ojitettuja ja ojittamattomia osia, ojitus estää hydrologisen yhteyden suon ja sen ympäristön välillä ja osalla suon ojittamatonta alaa esiintyy kuivahtamista ja muutoksia suon kasvillisuudessa.

Eräistä naapuruussuhteista annetun lain 17 §:n 1 momentin mukaan kiinteistöä, rakennusta tai huoneistoa ei saa käyttää siten, että naapurille, lähistöllä asuvalle tai kiinteistöä, rakennusta tai huoneistoa hallitsevalle aiheutuu kohtuutonta rasitusta ympäristölle haitallisista aineista, noesta, liasta, pölystä, hajuista, kosteudesta, melusta, tärinästä, säteilystä, valosta, lämmöstä tai muista vastaavista vaikutuksista.

Asiassa saatu selvitys

Emostensuo on uusi turvetuotantoalue, joka sijaitsee Mikkelissä noin kuusi kilometriä Haukivuoren kylätaajamasta kaakkoon. Hankealue muodostuu kahdesta erillisestä suosta, läntisestä Emostensuosta (28,4 ha) ja itäisestä Syväsuosta (14,8 ha).

Kasvillisuusselvityksen mukaan hankealueelta ei ole tiedossa havaintoja valtakunnallisesti tai alueellisesti uhanalaisista tai silmälläpidettävistä kasvilajeista, eikä sellaisia tavattu myöskään maastokäynnin yhteydessä. Hankealueella ei ole luonnonsuojelulain (29 §) tai metsälain (10 §) mukaisia luontotyyppejä. Kasvillisuusselvityksen mukaan hankealueen länsiosa on metsäojitettua, keski-

ja itäosat ovat ojittamatonta aluetta. Ojittamattomia alueita ympäröivät metsäojitukset. Hankealue on laajalti rämeistä aapamaista suota, jossa rämeisyyttä luonnehtivat laajat rahkarämepinnat. Varsinaista nevaa on hyvin vähän suon keskiosissa. Hankealueen länsi- ja luoteisosien ojitetut alueet ovat pitkälle muuttuneita ja osin turvekankaita, joissa puusto on jo lähes uudistuskypsää. Suolla ja sen ympäristössä tehtyjen ojitusten takia hankealue on luonnontilaltaan laajalti muuttunut. Hankealueen suotyypeistä lyhytkorsiräme on arvioitu vaarantuneeksi luontotyyppiä, muutoin alueella ei juurikaan ole merkittäviä luontoarvoja.

Vuonna 2008 valmistuneen Suomen luontotyyppien uhanalaisuusarvioinnin (Raunio ym. 2008) mukaan hankealueella tavattavista suotyypeistä isovarpurämeet ovat Etelä-Suomessa silmälläpidettäviä (NT), tupasvillarämeet silmälläpidettäviä (NT), lyhytkorsirämeet vaarantuneita (VU) ja ombrotrofiset lyhytkorsinevat silmälläpidettäviä (NT) luontotyyppiä. Vuoden 2018 uhanalaisuusarvioinnin mukaan isovarpurämeet ja lyhytkorsirämeet ovat vaarantuneita (VU). Säilyviä luontotyyppiä ovat ombrotrofiset lyhytkorsinevat.

Linnustoselvityksen mukaan pesimäaikaisessa linnustokartoituksessa tavattiin yhteensä 17 lintulajia. Linnuston pääosa koostui havupuuvaltaisten sekametsien yleislajeista. Varsinaisia suolajeja havaittiin vain yksi. Suojelullisesti merkittävin alueen pesimälaji on EU:n lintudirektiivin liitteessä I mainittu teeri, joka kuuluu myös Suomen kansainvälisiin erityisvastuulajeihin (EVA). Alueella havaittiin myös Suomen kansallisessa uhanalaisuusluokituksessa (2001) mainituista lajeista kaksi silmälläpidettävää (NT) lajia (teeri ja käki). Alueella ei tavattu luonnonsuojelulain (46 § ja 47 §) mukaisia uhanalaisia tai erityisesti suojeltavia lintulajeja. Hankealueen ja sen lähialueen linnustollinen arvo on tulosten perusteella kokonaisuudessaan sekä lajistollisesti että parimääräisesti maakunnallisesti tavanomainen.

Ympäristöhallinnon Oiva-tietokannan (2015) mukaan Emostensuon alueella ei sijaitse Natura 2000 -verkostoon kuuluvia kohteita, suojelualueita tai suoje-luohjelmiin kuuluvia kohteita. Natura-alueista lähimmäksi, noin kuusi kilometriä länteen, sijoittuu Kyyveden Natura-aluekokonaisuus (FI0500017 SPA ja FI0500176 SCI).

Emostensuon direktiivilajiselvityksen mukaan luontodirektiivin liitteen IV (a) lajeista ilves, karhu, susi ja liito-orava esiintyvät selvitysalueella tai sen ympäristössä. Suurpedoille hankkeesta ei arvioida aiheutuvan haitallisia vaikutuksia, koska näiden elinpiirit ja reviirit ovat laajoja ja ne jossain määrin sopeutuvat ihmisen muokkaamiin ympäristöihin. Hankealueesta noin viiden kilometrin etäisyydellä elää myös liito-orava, mutta Emostensuolla ei ole liito-oravalle sopivia elinympäristöjä eikä ympäröivään metsään kohdistu toimenpiteitä, joten haitallisia vaikutuksia lajille ei arvioida aiheutuvan. Muiden luontodirektiivin liitteen IV (a) mukaisten lajien osalta arvioidaan, että Emostensuo ei sovellu lajien elinympäristöksi, joko lajien luontaisten maantieteellisten levinneisyysalueiden sijainnin takia tai lajien elinympäristövaatimusten vuoksi.

Hankealue sijoittuu kahdelle geologiselle suoaltaalle, Emostensuolle ja Syväsuolle. Emostensuon suoaltaan pinta-ala on 182 ha, josta hankealueeseen kuuluu noin 16 %. Syväsuon suoaltaan pinta-ala on 96 ha, josta hankealueen osuus on noin 15 %. Geologian tutkimuskeskus on selvitystensä perusteella

määrittänyt kummankin suoaltaan Valtioneuvoston soiden ja turvemaiden kestävistä ja vastuullisesta käytöstä ja suojelusta 30.8.2012 tekemässä periaatepäätöksessä tarkoitetuksi luonnontilaisuusluokaksi 1 ja niiden luonnontilan valtioneuvoston ympäristönsuojelusta antaman asetuksen 44 §:n 2) kohdan mukaiseksi.

Emostensuon suoallas on luonnontilaluokiteltu keidassuona. Suoaltaasta on ojitettu valtaosa (noin 90 %). Vedenpinnan taso koko suolla on laskenut ojitusten seurauksena. Kasvillisuusmuutokset suolla ovat selviä. Myös ojittamattomalla alueella kasvillisuus on muuttunut. Alue on kokonaan taimettunut ja metsittyntä myös ojitusalueen ulkopuolella.

Syväsuon suoallas on luonnontilaluokiteltu keidassuona. Suoaltaasta on ojitettu valtaosa (noin 81 %). Syväsuon puuston kasvu on selvästi lisääntynyt suoalueella, ja suo on metsittyntä hyvin ja ojittamaton avosualue on taimettunut. Osalla puustoista suoaluetta ja ojittamattomalla alueella on vielä jäljellä suokasvillisuutta, lähinnä rahkasammalia, suovarpuja ja tupasvillaa.

Emostensuolla on tehty sulfidiselvitys, jonka mukaan osassa Emostensuon suunniteltua tuotantoaluetta esiintyy sulfidipitoista maaperää, joka voi aiheuttaa happamuuskuormitusta maaperään ja vesistöille altistuessaan hapettumiselle mahdollisen kuivatuksen seurauksena. Potentiaalisessa happamuuskuormituksessa esiintyy kuitenkin alueellista vaihtelua ja se on monin paikoin todennäköisesti lievää tai vähäistä. Happamoituvat kerrokset ovat turpeen alla esiintyvää moreenia sekä paikoin pohjaturvetta ja esiintyvät yleisesti varsin syvällä maanpinnasta. Happamoituvaa pohjaturvetta ja moreenia esiintyy alueella arvion mukaan melko satunnaisesti kattaen noin puolet suunnitellusta tuotantoalasta.

Emostensuon turvetuotantoalueelle tulee vesienkäsittelyksi eristysojat, niin sanotut sarkaojarakenteet, laskeutusallas ja pintavalutuskenttä. Vedet johdetaan pintavalutuskäsittelyyn pumppaamalla. Pintavalutuskenttä on ojittamatonta aluetta ja sen pinta-ala on 2,5 hehtaaria, joka on 5,25 % tuotantopinta-alasta.

Emostensuon tuotantoalueen (47,6 ha) kaikki vedet johdetaan pintavalutuskentältä laskuojan kautta alueen länsipuolella virtaavaan Heinolanjokeen, joka laskee lyhyen Lonkarinjoen kautta Kyyveten noin 6,5 kilometriä laskuojan purkukohdan alapuolella.

Emostensuo sijaitsee Kymijoen ja Vuoksen vesistöjen vedenjakaja-alueella. Tuotantoalueen lohko 1 (14,8 ha) sijaitsee Vuoksen vesistöalueen Isojoen–Sahinjoen (4.253) vesistöalueella. Lohkon kuivatusvedet on tarkoitus johtaa Kyyveden lähialuma-alueelle. Muut osat Emostensuon alueesta eli tuotantoalueet auma-alueineen (32,8 ha) ja pintavalutuskenttä (2,5 ha) sijoittuvat Kyyveden lähialueen (14.932) valuma-alueelle, jonka pinta-ala 603 km². Kyyveden lähialueen alarajalla Rauhasalmella koko yläpuolisen vesistöalueen valuma-alue 1 407 km². Valuma-alueenmuutos kumpaankin vaikutussuuntaan on hyvin vähäinen (+ 0,03 % / - 0,04 %). Emostensuon turvetuotantoalue muodostaa Kyyveden lähialueesta noin 0,1 %.

Karttatarkastelun perusteella Lonkarinjoen ja Heinolanjoen valuma-alueella on runsaasti peltoja ja ojitettuja suo- ja metsäalueita. Jokien vesi on hapanta, tum-

maa sekä humus- ja rautapitoista. Ravinteisuudessa sekä typpi- että fosforipitoisuudet kuvaavat rehevää vesistöä. Jokien tilasta ei ole tehty ekologista luokittelua.

Kyyvedessä veden laatu on vaihdellut lievästi happaman ja neutraalin välillä. Alkaliniteetti-arvot kuvastavat hyvää tai erinomaista puskurikykyä happamoitumista vastaan. Veden väriluku ja COD_{Mn}-arvot kuvaavat keskiumuksista vesistöä. Syvänteessä, lähellä pohjaa vesi on ollut ajoittain lähes hapetonta. Pintavesinäytteiden keskimääräinen typpipitoisuus kuvaa lievästi rehevää ja fosforipitoisuus karua vesistöä. Syvänteen pohjassa ravinnepitoisuudet ovat korkeammat ja keskimääräiset kokonaistyppipitoisuudet kuvaavat rehevää ja kokonaisfosforipitoisuudet lievästi rehevää vesistöä. Pintavedestä mitatut a-klorofyllipitoisuudet ovat vaihdelleet rehevän ja lievästi rehevän välillä.

Vesienhoidossa vesimuodostuman Kyyvesi, keskusallas ekologinen tila on luokiteltu hyväksi. Lonkarinjokea ja Heinolanjokea ei ole luokiteltu.

Arvion perusteella pintavalutus kentän kautta Heinolanjokeen kohdistuva 47,6 hehtaarin turvesuon vuosittainen laskennallinen bruttokuormitus on 1 222–2 000 kg kiintoainetta, 10–27 kg fosforia ja 327–497 kg typpeä. Kuormituksen aiheuttama kemiallinen hapenkulutus (COD_{Mn}) on 7 300–15 400 kg O₂ vuodessa.

Turvetuotannon kuormituksen aiheuttamat arvioidut pitoisuuslisät Heinolanjoessa heti laskuojan kohdalla vaihtelevat tuotantovaiheesta ja vuodenaikasta riippuen niin, että kiintoainepitoisuus lisääntyisi 0,23–0,79 mg/l, kokonaisfosforipitoisuus 1,6–12 µg/l ja kokonaistyppipitoisuus 64–144 µg/l. Lonkarinjoen suualueella virtaama ja sitä myötä myös aineiden sekoittuminen suurempaan vesimassaan pienentää kuormituksen vaikutusta pitoisuuksiin. Arvioidut pitoisuuslisät Lonkarinjoessa vaihtelevat orgaanisen aineen (COD_{Mn}) osalta 0,12–0,97 mg/l, kiintoaineen osalta 0,12–0,41 mg/l, kokonaisfosforin osalta 0,9–6,5 µg/l ja kokonaistypen osalta 33–75 µg/l.

Emostensuolla alle 600 metrin etäisyydellä tuotantoalueesta sijaitsee kaksi talouskeskusta, toinen lohkon 1 pohjoispuolella (Pieni-Rasinaho) ja toinen lohkon 3 pohjoispuolella (Konkelo). Lyhin etäisyys tuotantoalueen reunasta on kummankin osalta 500 metriä. Pieni-Rasinahon ja turvetuotantoalueen väliin jää puustoista eri kasvuvaiheessa olevaa metsää sekä avonaista pelto- ja suo-alueita. Suunnitelmassa lohkon 1 pohjoispuolelle on hakijan omistamalle maalle jätetty suojavyöhyke, jolla oleva puusto säilytetään koko toiminnan keston ajan. Kuivatus johtaa suojavyöhykkeen laajempaan puustottumiseen. Lohkon 3 pohjoispuolelle on hakijan omistamalle maalle jätetty suojavyöhyke. Suojavyöhykkeen alue on kauttaaltaan puustoista.

Oikeudellinen arviointi

Luonnontilaisuusluokittelu

Hallituksen esityksen (HE 214/2013 vp) mukaan ympäristönsuojelulain 13 §:n 1 momentin säännös tulisi sovellettavaksi, kun kyse on valtioneuvoston periaatepäätökseen sisältyvän luonnontilaisuusluokittelun mukaisesta 3–5 luokan

suosta. Tavallisesti 1 momentissa tarkoitettuja merkittäviä luonnonarvoja esiin-
tyy tällaisilla luonnontilaisilla tai luonnontilaisen kaltaisilla soilla. Valtioneu-
voston periaatepäätökseen sisältyvän luonnontilaisuusluokittelun 0–2 luokan
soiden osalta säännös ei tulisi sovellettavaksi.

Ympäristönsuojelulain 13 §:n ja ympäristönsuojeluasetuksen 44 §:n mukaan
suon luonnontilan merkittävä muutos ilmenee suon vesitaloudessa ja kasvilli-
suudessa tapahtuneina muutoksina.

Hallituksen esityksessä ja muussa lainvalmistelussa on pidetty tavoitteena
luonnontilaisuuden luokittelun osalta, että suolle, jota ympäristölupahakemus
turvetuotantoon koskee, määritetään vain yksi luonnontilaisuusluokka. Kuiten-
kin ympäristönsuojeluasetuksen 44 §:n 3 kohdan mukaan suolla voi olla ojitet-
tuja ja ojittamattomia osia, mikä ottaa huomioon suon eri osien erilaiset olo-
suhteet. Lainvalmistelussa ei kuitenkaan ole määritelty, millä tavoin määritel-
tävää kokonaisuutta suolla tarkoitetaan.

Turvetuotannon ympäristölupahakemuksissa on usein käytetty Geologian tut-
kimuskeskuksen tekemiä suorajauksia ja luokitteluita. Rajaukset perustuvat
suoallaskäsitteeseen, jossa suo rajataan turpeen ja mineraalimaan tai turpeen ja
vesistön rajakohtaan perustuen. Valtioneuvoston periaatepäätöksessä soiden ja
turvemaiden kestävästä ja vastuullisesta käytöstä ja suojelusta suolla tarkoite-
taan suoyhdistymää tai suoyhdistymän sisällä olevaa vesitaloudeltaan taikka
maisemaltaan erillistä, yhtenäistä kokonaisuutta. Tämän määrittelyn perus-
teella geologisen suoaltaan sisällä voi olla itsenäisiksi soiksi luokiteltavia osia.
Erityisesti keidassuot voivat ojittamattomilta osiltaan kuulua korkeampaan
luonnontilaisuusluokkaan kuin mihin geologinen suoallas olisi arvioitu kuulu-
vaksi.

Hallinto-oikeus toteaa, että yksittäisen suon luonnontilaisuuden muutos arvioi-
daan tapauskohtaisesti arvioinnin kohteena olevan suon vesitaloudessa ja kas-
villisuudessa aiheutuneiden muutosten perusteella. Siten esimerkiksi sijainti-
paikan seutukunnan soiden ojitusastetta ei suon luonnontilaisuutta arvioitaessa
voida ottaa huomioon.

Emostensuon hankealueen luonnontilaisuus ja luontoarvot

Jotta hankealueen suon luonnontilan voidaan katsoa olevan merkittävästi
muuttunut, tulee suon luonnontilassa olla havaittavissa vähintään ympäristön-
suojeluasetuksen 44 §:n kohdassa 3) tarkoittamia muutoksia.

Emostensuolla ja Syväsuolla, joille Emostensuon hanke sijoittuu, on ojitettuja
ja ojittamattomia osia. Hallinto-oikeus arvioi, että koska molempien soiden
ojittamaton alue on ojitusten ympäröimä, soiden vesitalous on häiriintynyt
suurimmassa osassa ojittamatonta aluetta. Ympäröivästä ojituksesta aiheutu-
neet muutokset hankealueen vesitaloudessa ovat havaittavissa saadussa selvi-
tyksessä ilmenevänä hankealueen eri asteisena taimettumisena ja varpukasvil-
lisuuden lisääntymisenä.

Lisäksi 13 §:n soveltamisessa tulee tarkastella suon luonnonarvon merkittä-
vyyttä, joka pykälän 1 momentin mukaan tarkoittaa suolajien ja suoluonto-
tyyppien uhanalaisuusastetta. Kasvillisuuskartoituksessa hankealueen länsi-
osasta tavattiin uhanalaista luontotyyppiä. Uhanalaisia lajeja ei tavattu.

Emostensuon ja Syväsuon ojittamattomalla alueella havaittavista vesitalouden ja kasvillisuuden muutoksista, ja ojittamattoman alueen pienialaisuudesta johtuen suon luonnontila on hankealueella hallinto-oikeuden näkemyksen mukaan katsottava merkittävästi muuttuneeksi. Hankealue ei ympäröivästä ojituksesta ja sen kuivatusvaikutuksesta johtuen muodosta suoyhdistymän sisällä olevaa vesitaloudeltaan taikka maisemaltaan erillistä, yhtenäistä kokonaisuutta. Alueen luonnonarvo ei tästä syystä ole ympäristönsuojelulain 13 §:n 1 momentissa tarkoitettulla tavalla merkittävä.

Koska alueen luonnontila on ojitusten vuoksi merkittävästi muuttunut, ei lupaharkinnassa ole tullut soveltaa turvetuotannon sijoittamista koskevia ympäristönsuojelulain 13 §:n 1–3 momenttien säännöksiä.

Ympäristövaikutusten arviointimenettelyn soveltaminen

Valituksenalaisessa asiassa kysymyksessä olevan Emostensuon suunnitellun, yhtenäiseksi katsottavan alueen tuotantopinta-ala on Vapo Oy:n hakemuksen mukaan noin 48 ha eli merkittävästi alle 150 hehtaaria. Hanketta varten ei siten ole ollut tarpeen suorittaa ympäristövaikutusten arviointimenettelyä ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain 4 §:n 1 momentin ja valtioneuvoston asetuksen 6 §:n 1 momentin 2 e kohdan perusteella.

Hankkeesta ei myöskään voida arvioida aiheutuvan laadultaan ja laajuudeltaan, myös eri hankkeiden yhteisvaikutukset huomioon ottaen, ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain 4 §:n 1 momentissa tarkoitettujen hankkeiden vaikutuksiin rinnastettavia merkittäviä haitallisia ympäristövaikutuksia. Arviointimenettelyä ei tämän vuoksi ole tarpeen suorittaa myöskään ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain 4 §:n 2 momentin nojalla. Hankkeen vaikutukset ovat riittävästi otettavissa huomioon ympäristölupaharkinnassa.

Vaikutukset Natura-alueeseen

Selvitys Ropolansuon kuormitusvaikutuksista Kyyveden Natura 2000 -alueeseen on tehty 2008. Sen mukaan hankkeen vesistö päästöjen vaikutukset eivät vaaranna tai muuta Natura-luontotyyppettä eivätkä niiden suojeluperusteita. Hallinto-oikeus katsoo, että tehty selvitys on riittävä.

Selvityksen perusteella hallinto-oikeus katsoo, että hanke ei todennäköisesti merkittävästi heikennä niitä luonnonarvoja, joiden suojelemiseksi (FI0500017 SPA ja FI0500176 SCI) alueet on sisällytetty Natura 2000 -verkostoon. Arviointi- ja lausuntomenettely ei sen vuoksi ole ollut tarpeen.

Vesienkäsittely ja vesistövaikutukset

Mitoitusohjeen mukaisesti toteutettu pintavalutus on turvetuotannossa parasta käyttökelpoista tekniikkaa. Pintavalutuskenttä tehdään ojittamattomalle alueelle ja se on käytössä jo ojituksen aikana.

Emostensuon turvetuotantoalueen osuus Lonkarinjoen valuma-alueesta on noin 2 % ja Kyyveden lähivaluma-alueesta noin 0,08 %. Hakemukseen liitetyn

vaikutusarvion mukaan Emostensuon turvetuotanto lisää lähimpien purkuvesistöjen, Heinolanjoen ja Lonkarinjoen, humus-, kiintoaine- ja ravinnepitoisuuksia, mikä osaltaan heikentää tummavetisten ja rehevien vesien tilaa. Kyyvedessä vaikutukset ovat vähäisiä.

Ottaen huomioon turvetuotantoalueen päästömäärät ja tuotantoalueen pieni osuus Kyyveden lähivaluma-alueesta ja Lonkarinjoen valuma-alueesta hallinto-oikeus katsoo kuormitusarvioon liittyvä epävarmuuskin huomioiden, että toiminnan päästöistä ei ennalta arvioiden aiheudu vesistön merkittävää pilaantumista tai sen vaaraa Heinolan–Lonkarinjoessa eikä Lonkarinjoen edustalla tai muualla Kyyvedessä. Turvetuotannosta ei myöskään aiheudu vesienhoidon tavoitteiden vaarantumista. Vähäisistä vedenlaatuvaikutuksista johtuen vaikutukset Kyyveden virkistyskäyttöön ja kalatalouteen jäävät ennalta arvioiden vähäisiksi. Talousvesikäytön osalta hallinto-oikeus toteaa lisäksi, että käsittelemätöntä järvivettä ei suositella käytettäväksi talousvetenä.

Hallinto-oikeus katsoo, että vesistöä koskevat selvitykset ovat olleet riittävät asian ratkaisemiseksi.

Heinolanjoen valuma-alue kasvaa Emostensuon itäisen lohkon virtaussuunnan muutoksen johdosta noin 2 %. Turvetuotantoalueen kuivatusvedet eivät ennalta arvioiden aiheuta tulvimisen olennaista voimistumista.

Kalatalousmaksu

Lupamääräyksessä 14 on määrätty kalatalousmaksusta. Hallinto-oikeus katsoo, että kun otetaan huomioon toiminnasta aiheutuvien päästöjen määrä ja vesistöissä ilmenevien vaikutusten laajuus sekä vesistön kalataloudellinen arvo, maksu on riittävä toiminnasta kalataloudelle aiheutuvien haittojen estämiseksi.

Happamat sulfaattimaat

Emostensuo sijaitsee mustaliuskealueella ja osassa suunniteltua tuotantoaluetta esiintyy sulfidipitoista maaperää. Asiassa saadun selvityksen perusteella hallinto-oikeus arvioi, että alapuolisiin vesistöihin kohdistuva happamoitumisriski on kuitenkin vähäinen.

Lupamääräyksen 13 mukaisesti järjestetyssä päästötarkkailussa veden pH:ta seurataan ympäri vuoden. Toiminnassa ei ennalta arvioiden tapahdu sellaisia muutoksia, että valumavesien happamuusriski kasvaisi.

Pöly- ja meluhaitat

Hallinto-oikeus katsoo, että tuotantoalueen ja asuinrakennusten välinen etäisyys sekä suojavyöhyke ovat riittävät estämään toiminnasta asukkaille aiheutuvan kohtuuttoman rasituksen.

Luvassa on annettu määräys turvekuljetusten pölyämisen estämiseksi. Ympäristöluvassa ei voida antaa määräyksiä yleisillä teillä tapahtuvasta liikennöinnistä, liikenneturvallisuudesta tai tiestön kunnossapidosta. Turvekuljetuksista aiheutuu tilapäistä ja melko lyhytkestoista raskaan kaluston liikennöinnin kasvua kuljetusreitillä. Liikennemäärän kasvu, ottaen huomioon sen kestoaika, ei hallinto-oikeuden arvion mukaan aiheuta eräistä naapurussuhteista annetun

lain 17 §:ssä tarkoitettua kohtuutonta rasiutusta kuljetusreitin varrella sijaitsevalle asutukselle.

Johtopäätös

Edellä esitetyillä perusteilla ja kun otetaan huomioon aluehallintoviraston päätöksen perustelut ja siinä mainitut säännökset sekä hallinto-oikeudessa esitetyt vaatimukset ja asiassa saatu selvitys, hallinto-oikeus katsoo, ettei asiassa tehtyjen valitusten johdosta ole perusteita päätöksen kumoamiseen tai muuttamiseen.

Sovelletut oikeusohjeet

Perusteluissa mainitut

Julkinen kuulutus

Päätös on annettu julkisella kuulutuksella.

Päätöksen tiedoksiantaminen

Pelastetaan Savon Veet ry:n ja Reijo Halosen on viipymättä tämän päätöksen tiedoksi saatuaan ilmoitettava päätöksen tiedoksisaannista yhteisen kirjelmän allekirjoittaneille muutoksenhakijoille. Jos yhdistys tai Reijo Halonen tämän laiminlyövät, ovat yhdistys ja Halonen velvollisia korvaamaan ilmoittamatta jättämisestä aiheutuneen vahingon sikäli kuin se laiminlyönnin laatuun tai muihin olosuhteisiin nähden harkitaan kohtuulliseksi (oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annettu laki 94 §, hallintolaki 56 § 2 mom. ja 68 §).

Päätöksestä ilmoittaminen

Mikkelin kaupunginhallituksen on viipymättä julkaistava tieto tätä päätöstä koskevasta kuulutuksesta kuntalain 108 §:n mukaisesti. Tiedon kuulutuksen julkaisemisesta tulee olla nähtävillä vähintään sen ajan, jonka kuluessa päätökseen saa hakea muutosta.

Muutoksenhaku

Oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain 107 §:n 1 momentin mukaan tähän päätökseen saa hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen, jos korkein hallinto-oikeus myöntää oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain 111 §:n perusteella valitusluvan. Valituskirjelmä on toimitettava korkeimpaan hallinto-oikeuteen 30 päivän kuluessa hallinto-oikeuden päätöksen tiedoksisaannista eli viimeistään **3.11.2022**.

Valitusosoitus on liitteenä HallJK (01.20).

Diaarinumero

00338/18/5115

00347/18/5115

00348/18/5115

00349/18/5115

Asian ovat ratkaisseet lainoppineet hallinto-oikeustuomarit Pertti Piippo ja Sinikka Kangasmaa sekä luonnontieteiden alan hallinto-oikeustuomari Kirsti Poikonen.

Pertti Piippo

Sinikka Kangasmaa

Kirsti Poikonen

Hallinto-oikeuden esittelijä

Pirjo Pentinmäki

Toimituskirjan antaja:

Anu Sara
lainkäyttösihteeri

Diaarinumero

00338/18/5115

00347/18/5115

00348/18/5115

00349/18/5115

Jakelu

Päätös ja maksu

Suomen luonnonsuojeluliiton Etelä-Savon piiri ry,
oikeudenkäyntimaksu 250 euroa

Pelastetaan Savon Veet ry asiakumppaneineen,
oikeudenkäyntimaksu 250 euroa/
Pelastetaan Savon Veet ry

Reijo Halonen ym./
Reijo Halonen, oikeudenkäyntimaksu 250 euroa

Haukivuoren aluejohtokunta, oikeudenkäyntimaksu 250 euroa

*(Oikaisuvaatimusohje ilmenee hallinto-oikeuden päätöksen
oikeudenkäyntimaksua koskevasta liitteestä.)*

Jäljennös maksutta

Neova Oy

Mikkelin kaupungin ympäristönsuojeluviranomainen

Mikkelin kaupungin terveydensuojeluviranomainen

Mikkelin kaupunginhallitus

Pohjois-Savon elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus/
Kalatalousryhmä

Etelä-Savon elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus/
Ympäristö ja luonnonvarat

Itä-Suomen aluehallintovirasto/
Ympäristölupavastuualue

Suomen ympäristökeskus

ARS

VALITUSOSOITUS

Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla **korkeimpaan hallinto-oikeuteen** kirjallisella valituksella, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Valitusluvan myöntämisen perusteet

Oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain 111 §:n 1 momentin mukaan valituslupa on myönnettävä, jos:

- 1) lain soveltamisen kannalta muissa samanlaisissa tapauksissa tai oikeuskäytännön yhtenäisyyden vuoksi on tärkeätä saattaa asia korkeimman hallinto-oikeuden ratkaistavaksi;
- 2) asian saattamiseen korkeimman hallinto-oikeuden ratkaistavaksi on erityistä aihetta asiassa tapahtuneen ilmeisen virheen vuoksi; tai
- 3) valitusluvan myöntämiseen on muu painava syy.

Valituslupa voidaan myöntää myös siten, että se koskee vain osaa muutoksenhaun kohteena olevasta hallinto-oikeuden päätöksestä.

Valitusaika

Hallinto-oikeuden päätös on annettu julkisella kuulutuksella. Päätös on julkaistu hallinto-oikeuden verkkosivuilla päivänä, joka ilmenee päätöksen ensimmäiseltä sivulta. Päätöksen katsotaan tulleen asianomaisen tietoon seitsemäntenä päivänä kuulutuksen julkaisemisajankohdasta. Valitus on tehtävä **30 päivän kuluessa** hallinto-oikeuden päätöksen tiedoksisaan-
nista, sitä päivää lukuun ottamatta.

Valituksen sisältö

Valituksessa, johon on sisällytettävä valituslupahakemus, on ilmoitettava

- valittajan nimi ja yhteystiedot mukaan lukien se postiosoite ja mahdollinen muu osoite, johon oikeudenkäyntiin liittyvät asiakirjat voidaan lähettää (prosessiosoite); jos valittajan puhevaltaa käyttää hänen laillinen edustajansa tai asiamiehensä, on valituksessa mainittava myös tämän yhteystiedot
- päätös, johon haetaan muutosta (valituksen kohteena oleva päätös)
- peruste, jolla valituslupaa pyydetään, sekä syyt, joiden vuoksi valitusluvan myöntämiseen on mainittu peruste
- miltä kohdin päätökseen haetaan muutosta ja mitä muutoksia siihen vaaditaan tehtäväksi (vaatimukset)
- vaatimusten perustelut
- mihin valitusoikeus perustuu, jos valituksen kohteena oleva päätös ei kohdistu valittajaan.

Yhteystietojen muutoksesta on valituksen vireillä ollessa ilmoitettava viipymättä korkeimmalle hallinto-oikeudelle. Jos usea tekee valituksen yhdessä, voidaan joku heistä ilmoittaa yhdyshenkilöksi.

Valituksen liitteet

Valitukseen on liitettävä

- hallinto-oikeuden päätös valitusosoituksineen
- selvitys siitä, milloin valittaja on saanut päätöksen tiedoksi, tai muu selvitys valitusajan alkamisen ajankohdasta
- asiakirjat, joihin valittaja vetoaa vaatimuksensa tueksi, jollei niitä ole jo aikaisemmin toimitettu viranomaiselle.

Asiamiehen, joka ei ole toiminut asiamiehenä asian aikaisemmassa käsittelyvaiheessa, ja joka ei ole asianajaja, julkinen oikeusavustaja tai luvan saanut oikeudenkäyntiavustaja, on liitettävä valitukseen valtakirja.

Valituksen toimittaminen

Valitus on toimitettava valitusajassa korkeimmalle hallinto-oikeudelle. Valituksen tulee olla perillä valitusajan viimeisenä päivänä ennen viraston aukioloajan päättymistä. Tämä koskee myös tilanteita, joissa valitus toimitetaan sähköisen asiointipalvelun kautta tai sähköpostitse. Valitus liitteineen voidaan toimittaa sähköisen asiointipalvelun kautta. Asiointipalvelun kautta toimitettua valitusta tai sähköpostitse toimitettua valitusta ei tarvitse toimittaa paperimuodossa. Asiakirjojen lähettäminen postitse tai sähköisesti tapahtuu lähettäjän omalla vastuulla.

Korkeimman hallinto-oikeuden yhteystiedot:

Postiosoite:	Korkein hallinto-oikeus PL 180, 00131 Helsinki
Sähköposti:	korkein.hallinto-oikeus@oikeus.fi
Käyntiosoite:	Paasivuorenkatu 3, 00530 Helsinki
Puhelin:	029 56 40200
Faksi:	029 56 40382
Aukioloaika:	arkipäivisin klo 8.00–16.15

Hallinto- ja erityistuomioistuinten sähköinen asiointipalvelu:

<https://asiointi2.oikeus.fi/hallintotuomioistuimet>